

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. P.22.0767.N

, geboren te op , wonende te

beklaagde,

eiseres,

met als raadsman mr. , advocaat bij de balie

tegen

WOONINSPECTEUR VAN HET VLAAMSE GEWEST, met kantoor te 1000
Brussel, Havenlaan 88 bus 22,

eiser tot herstel,

verweerder,

met als raadsman mr. , advocaat bij de balie

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Antwerpen, correctionele kamer, van 11 mei 2022.

De eiseres voert in een memorie die aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

Raadsheer heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal heeft geconcludeerd.

II. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling******Middel***

1. Het middel voert schending aan van artikel 6.1 en 6.3.d EVRM en artikel 14.1.en 14.3.e IVBPR, alsmede miskennis van de algemene rechtsbeginselen van het recht van verdediging en de gelijkheid van wapens: het arrest wijst het verzoek van de eiseres tot het horen op de rechtszitting als getuige onder eed van af zonder correct de door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens ontwikkelde criteria toe te passen; de toetsing aan het tweede criterium veronderstelt dat wordt nagegaan of de getuigenverklaring dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat zij het resultaat van de zaak heeft bepaald; met het oordeel dat de verklaring van de getuige “*niet uitsluitend doorslaggevend is*” geven de appelrechters aan het tweede criterium een onjuiste draagwijdte; uit het gebruik van die bewoordingen en ook uit de navolgende redenen die de appelrechters vermelden, waarbij meermaals expliciet naar de verklaring van de getuige van 17 december 2018 wordt verwezen, blijkt dat de verklaring van de getuige (mede)doorslaggevend is geweest voor de schuldigverklaring; de verwijzing van de appelrechters naar de redenen van het eerste rechter zijn niet dienend aangezien de eerste rechter de verklaring van de getuige niet als een bewijselement in aanmerking heeft genomen.

2. Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken, verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM en artikel 14.3.e IVBPR gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen. Wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf.

3. Uit de vermelde verdragsbepalingen volgt in de regel dat het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs hem wordt voorgelegd tijdens een openbare rechtszitting, hij dit bewijs moet kunnen tegenspreken en hem in beginsel de gelegenheid moet worden gegeven een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon die een belastende verklaring heeft afgelegd, als getuige ter rechtszitting te ondervragen.

4. Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat om een belastende verklaring van een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon als bewijs in aanmerking te nemen, zonder dat de beklaagde de gelegenheid had die persoon als getuige op de rechtszitting te ondervragen, de rechter nagaat of:

(i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden;

(ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald;

(iii) er voor het niet kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen. Dergelijke compenserende factoren kunnen onder meer bestaan in het voorliggen

van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen.

5. In de regel zal de rechter aan de hand van deze criteria en in de vermelde volgorde beoordelen welke impact het niet-horen op de rechtszitting van een getuige heeft op het eerlijk proces. Dit sluit evenwel niet uit dat één of twee van die criteria van dermate overwegend belang kunnen zijn dat dit volstaat om uit te maken of het strafproces in zijn geheel beschouwd al dan niet eerlijk verloopt. De rechter moet steeds de concrete omstandigheden vermelden waarop hij zijn beslissing steunt.

6. Het staat in de eerste plaats aan de rechter om wat betreft de toetsing aan het tweede criterium te oordelen of de belastende verklaring die een getuige tijdens het vooronderzoek heeft afgelegd dermate belangrijk is dat het zijn beslissing over de schuld heeft bepaald.

7. De appelrechter kan voor die beoordeling de redenen overnemen die de eerste rechter heeft aangenomen om het verzoek tot het horen van de getuige op de rechtszitting af te wijzen, ook al heeft de eerste rechter zijn schuldbeoordeling op geen enkele wijze gegrond op de verklaring van de getuige.

8. Uit het enkele feit dat de rechter oordeelt dat de verklaring van een getuige niet uitsluitend doorslaggevend is geweest voor het resultaat van de zaak, volgt niet dat vaststaat dat de verklaring van de getuige dermate belangrijk is dat ze de beslissing over de schuld heeft beïnvloed.

9. Uit het loutere gegeven dat de rechter voor de schuldmotivering verwijst naar de verklaring die een getuige tegenover de politie heeft afgelegd, volgt niet noodzakelijk dat die verklaring dermate belangrijk is dat ze de beslissing over de schuld heeft bepaald.

10. Het Hof gaat na of uit de redenen die rechter vermeldt betreffende de beslissing over de schuld wel kan worden afgeleid of de verklaring van de getuige tijdens het onderzoek niet dermate belangrijk was dat het de beslissing over de schuld heeft bepaald.

11. In zoverre het middel uitgaat van andere rechtsopvattingen, faalt het naar recht.

12. Het arrest (p. 10, vierde alinea) wijst het verzoek van de eiseres tot het horen van _____ als getuige à charge op de rechtszitting onder eed af omdat deze verklaring *“niet uitsluitend doorslaggevend is geweest voor het resultaat in deze zaak”*. Daarvoor neemt het arrest (p. 8, laatste alinea) de redenen over van het beroepen vonnis (p. 6, randnr. 8) en verwijst het naar de volgende elementen, die het kwalificeert als overtuigende bewijselementen:

- de ontwerpovereenkomst *“voorstel overeenkomst van bezetting”*, waarin melding werd gemaakt van het ter beschikking stellen van een woonhuis met magazijn, waarbij wordt opgemerkt dat de eiseres deze ontwerpovereenkomst heeft ondertekend, wat door haar niet wordt betwist;
- deze ontwerpovereenkomst in elk geval nergens verbiedt dat de getuige het pand zou mogen bewonen;
- in deze ontwerpovereenkomst nergens melding wordt gemaakt van enig ondernemingsnummer op naam van de getuige of van een vennootschap waaronder hij een handelsactiviteit uitoefende en uit het onderzoek ook is gebleken dat de getuige geen ondernemingsnummer heeft en werkzaam is als arbeider bij de _____
- het gegeven dat de eiseres aan de getuige de sleutels van het pand heeft overhandigd, wat door haar evenmin wordt betwist;
- de overeenstemmende verklaring van _____ en de getuige die als ex-partner nog enkele maanden alleen in het pand bleef wonen. De eiseres was de contactpersoon waarmee _____ via e-mail contact zocht om haar op de hoogte te stellen dat zij het pand nog alleen bewoonde in afwachting van een nieuwe woning van _____. Dat de eiseres _____ niet kende, doet geen afbreuk aan het gegeven dat het via de eiseres (samen met haar inmiddels

overleden echtgenoot was dat de getuige over het pand kon beschikken.

13. Het arrest (p. 10, voorlaatste en laatste alinea, p. 11, eerste alinea) wijst bovendien op het volgende:

- de redenen om de getuige te horen zoals die zijn opgesomd onder de rubriek 40 van de appelconclusie van de eiseres, zijn niet relevant voor de waarheidsvinding;
- de tegenstrijdigheden in het verhoor van de getuige, waarbij hij voorhield enkel te kennen en niet zijn vrouw, zijnde de eiseres, en verder voorhield dat het een vrouw was die de ontwerpovereenkomst opstelde en ondertekende, zijn eveneens niet relevant vermits het niet wordt betwist door de eiseres dat zij deze ontwerpovereenkomst ondertekende, alsook de sleutels van het pand (woonhuis met magazijn) aan de getuige overhandigde;
- dat de getuige de woorden "hij" en "zij" in zijn verklaring dooreen haspelde, wijst erop dat deze getuige met beiden contact heeft gehad om dit woonhuis met magazijn te bewonen. Deze onduidelijkheid is evenmin cruciaal om de getuige op de rechtszitting te horen onder eed.

14. Bij de schuldbeoordeling verwijst het arrest (p. 11, laatste alinea, p. 12, tweede alinea) voor wat betreft een specifiek detailpunt weliswaar tweemaal naar de verklaring van de getuige, maar stelt daarbij telkens vast dat de inhoud van die verklaring voor wat betreft deze details wordt bevestigd door andere dossiergegevens.

15. Uit het geheel van de gegevens die het arrest vermeldt ter verantwoording van de beslissing over de schuld van de eiseres, volgt dat ondanks het oordeel van de appelrechters dat de verklaring van de getuige "*niet uitsluitend doorslaggevend is geweest voor het resultaat van deze zaak*", niet blijkt dat de verklaring van de getuige dermate belangrijk is dat die de beslissing over de schuld heeft bepaald.

In zoverre kan het middel niet worden aangenomen.

Ambtshalve onderzoek

16. De substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen zijn in acht genomen en de beslissing is overeenkomstig de wet geweest.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiseres tot de kosten.

Bepaalt de kosten op 120,51 euro.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, tweede kamer, samengesteld uit raadsheer _____ als waarnemend voorzitter, de raadsheren

_____ en in openbare rechtszitting van 12 september 2023 uitgesproken door waarnemend voorzitter _____ in aanwezigheid van advocaat-generaal _____ met bijstand van griffier